

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528) www.economy.nayka.com.ua | № 2, 2019 | 28.02.2019 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2019.2.32](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.2.32)

УДК 338.2

О. П. Кавтиш,
к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки і підприємництва,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ
В. А. Бойко,
магістрант кафедри економіки і підприємництва, Національний технічний університет
України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ

УПРАВЛІННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЗМІН НА РИНКУ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ

О. Р. Kavtysh
candidate of Economics, associate professor,
associate professor of the Department of Economics and Entrepreneurship,
National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»
V. A. Boyko
master's student of the Department of Economics and Entrepreneurship, National Technical
University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

MANAGEMENT OF ELECTRIC POWER RESOURCES OF ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF CHANGES IN THE MARKET OF ELECTRIC ENERGY

Дослідження присвячено аналізу особливостей управління енергетичною складовою ресурсного потенціалу підприємств, зокрема, електроенергетичною при зміні умов функціонування ринку електричної енергії України. Проаналізовано сутність змін на ринку електричної енергії України, визначено схеми взаємодії його учасників, виявлено результати їх запровадження, зокрема у частині динаміки цін на електроенергію для підприємств-споживачів різних регіонів України з урахуванням поділу на вартість самої електроенергії, послуг з розподілу електричної енергії та вартості універсальних послуг. На цій основі запропоновано організаційні та структурні зміни в управлінні енергетичною складовою ресурсного потенціалу підприємств при роботі на різних сегментах ринку електричної енергії, зокрема, на ринку двосторонніх договорів, ринку на добу наперед, внутрішньодобовому (балансуючому) ринку та надано рекомендації щодо забезпечення ефективного управління енергетичними ресурсами у структурі ресурсного потенціалу підприємств. Серед основних та першочергових визначено такі заходи, як: техніко-технологічне, кадрово-інтелектуальне та організаційне удосконалення енергетичного менеджменту на підприємствах України. Визначено подальші напрями наукових досліджень у сфері управління електроенергетичними ресурсами та енергетичної складової ресурсного потенціалу підприємств.

The research is devoted to the analysis of features of management of a power component of resource capacity of the enterprises, in particular, of electric energy of Ukraine, electrical power at change of operating conditions of the market. The substance of changes in the market of electric energy of Ukraine is analysed, schemes of interaction of its participants are defined, results of their input, in particular regarding dynamics of the prices of the electric power for the enterprises consumers of different regions of Ukraine taking into account division into the cost of the electric power, services in distribution of electric energy and cost of the universal services are revealed. On this basis organizational and structural changes in management of a power component of resource capacity of the enterprises during the work on different segments of the market of electric energy, in particular, in the market of bilateral contracts, the market for day are offered in advance, to the market intra daily, or as it is called still, to the balancing market, and recommendations concerning ensuring effective management of energy resources in structure of resource capacity of the enterprises are provided. Among the main and primary technical and technological, personnel and intellectual and organizational improvement of power management at the enterprises of Ukraine is defined.

Energy resources act as an important building block of resource capacity of the enterprises. Among them the main place is allocated to electric energy that for separate types of activity can put enough considerable proportion of energy resources. And taking into account the accelerated realization of modernization reforms, in particular in spheres of ensuring social and economic body height, inducing of body height of industrial potential and also strategic changes in a power engineering, in particular, to power industry, the question of their interdependence and mutually coordination, identification of impact of changes in the electricity market on structure of resource potential, efficiency factors of its use and accretion regarding electrical power resources appears. For this reason, the relevance of consideration of questions and searching of applied instruments of improvement of management of a power component of resource potential which wasn't paid the considerable attention due to lack of a leverage over price dynamics in the conditions of exclusive state regulation of the market of electrical power resources grows. While the condition of the new electricity market of Ukraine puts new calls and enters new opportunities for management of an electrical power component of resource capacity of the enterprises.

Ключові слова: енергетичні ресурси; ресурсний потенціал підприємства; управління потенціалом; оптовий ринок електроенергії; ринок двосторонніх договорів; ринок електричної енергії «на добу наперед»; балансуючий ринок електричної енергії.

Key words: energy resources; resource potential of the enterprise; potential management; the wholesale electricity market; the bilateral contracts market; the day-ahead electricity market; the balancing electricity market.

Постановка проблеми. Енергетичні ресурси виступають важливим структурним елементом ресурсного потенціалу підприємств. Серед них чільне місце відведено електричній енергії, що для окремих видів діяльності може складати частку у понад 50% серед інших видів енергетичних ресурсів. Так, у промисловості України частка споживання електроенергії складала у 2017 році 42,3 %, у транспортній галузі – 5,7 %, сільському господарстві – 3%. Населення споживало близько 30 % електроенергії [1] і прогнозується суттєве зростання споживання до 2030 року [2]. А з урахуванням прискореної реалізації модернізаційних реформ, зокрема у сферах забезпечення соціально-економічного зростання, стимулювання зростання промислового потенціалу, а також стратегічних змін у енергетиці, зокрема, електроенергетиці, постає питання про їх взаємозалежність та взаємоузгодження, виявлення впливу змін на ринку електроенергії на структуру ресурсного потенціалу, показники ефективності його використання та нарощення у частині електроенергетичних ресурсів.

Процес змін на ринку електроенергії проходить в стислі терміни на основі уведення в дію нових Правил дії ринку електроенергії в Україні [3] та Енергетичної стратегії України на період до 2035 року [2] і це, у свою чергу, повинно спонукати менеджмент підприємств до підвищення якості управління енергетичною складовою ресурсного потенціалу, зокрема, електроенергією. Саме тому, зростає актуальність розгляду питань та пошуку прикладних інструментів удосконалення управління енергетичною складовою ресурсного

потенціалу, якій не приділялось значної уваги за рахунок відсутності важелів впливу на цінову динаміку в умовах монопольного державного регулювання ринку електроенергетичних ресурсів. В той час як стан нового ринку електроенергії України ставить нові виклики та уводить нові можливості для управління електроенергетичною складовою ресурсного потенціалу підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд діяльності реформованих ринків електроенергії та тенденції ціноутворення на ринках електроенергії країн ОЕСР та Європейського Союзу, питання управління енергетичною складовою ресурсного потенціалу є предметом досліджень Науково-технічного центру електроенергетики «НЕК «Укренерго», профільних аналітиків Міністерства енергетики та вугільної промисловості України. Питання функціонування ринку електроенергії, впливу на ресурсний потенціал підприємств розглядаються у працях Бохонко І., Колесніченка А. [4], Коссе І. та ін. Джерелом статистичної та аналітичної інформації щодо ціноутворення на ринку електроенергії, динаміки її споживання є річні звіти про результати діяльності національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), звітність учасників ринку електроенергії [5].

Виділення не вирішеної раніше частини загальної проблеми. В умовах зміни механізму функціонування ринку електричної енергії суб'єкти господарювання стикаються з проблемою удосконалення управління електроенергетичною складовою ресурсного потенціалу з метою забезпечення її раціонального використання у процесі діяльності і створення доданої вартості. Оскільки даний ресурс займає значну частку у структурі ресурсного потенціалу підприємств, то неефективне управління може призвести до таких наслідків, як: зростання вартості кінцевого продукту підприємств, зменшення конкурентоспроможності продукції на ринку, втрата споживачів тощо. Саме тому детальний аналіз зміни правил роботи ринку електроенергії, перших результатів їх уведення та прогнозування тенденцій дозволить виявити інструменти та удосконалити механізм управління не лише електроенергетичним ресурсом, а і ресурсним потенціалом підприємств, у т.ч. шляхом вивільнення коштів на подальшу модернізацію техніки та технології.

Постановка завдання. Метою дослідження є виявлення особливостей та напрямів удосконалення управління електроенергетичною складовою ресурсного потенціалу підприємств в умовах уведення змін на ринку електроенергії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Із вступом в дію нових Правил ринку, затверджених постановою НКРЕКП № 307 від 14.03.2018 р. [5] (далі – Правила ринку) відбуваються кардинальні зміни в діяльності усіх суб'єктів господарювання, які виробляють, розподіляють, передають та споживають електричну енергію. Тобто зміни на ринку визначають і зміни у поведінці як попиту, так і споживання електроенергії. Електроенергія – важливий ресурс життєдіяльності суспільства, його побутової та економічної складових. Без такого блага не можливо уявити життя людини, а тим більше підприємств, для яких електроенергія виступає одним з основних структурних елементів ресурсного потенціалу.

Саме тому, ефективне управління енергетичною складовою ресурсного потенціалу підприємств може надати додаткові можливості для підвищення конкурентоспроможності власної продукції, особливо коли підприємства мають досить велику складову електричної енергії в собівартості продукції. Відповідно, використовуючи важелі ринку електроенергії за нерегульованими тарифами і використовуючи важелі керування електроенергетичною складовою потенціалу підприємств можливо в сучасних умовах значно зменшити витрати на виробництво продукції, забезпечити зростання інвестиційних ресурсів на розвиток, упровадження результатів НТП, оптимізувати організацію виробництва, а також закласти засади для довгострокового збалансованого розвитку і конкурентоспроможності.

Проаналізуємо особливості змін на ринку електроенергії та визначимо їх вплив на управління електроенергетичними ресурсами підприємств. На рис. 1 наведено структуру енергоринку, який вводиться в дію з 01 січня 2019 року в Україні. Для отримання послуг з розподілу електроенергії споживачам згідно нових правил необхідно мати договір на приєднання до електричних мереж. В якості сторін по даному договору виступають споживач електричної енергії та постачальник послуг з розподілу електричної енергії та інформаційних послуг. Як правило, це підприємства, що володіють електричними мережами і мають відповідні ліцензії, щодо надання такого роду послуг. Для отримання електроенергії необхідно мати договір на постачання електричної енергії кінцевому споживачу. Цих договорів може бути декілька. Водночас, в залежності від вартості постачання електроенергії споживачеві дозволяється змінювати постачальника за встановленою в правилах процедурою. Постачальник повинен мати відповідну ліцензію і бути зареєстрованим на енергоринку. Споживач, також може виступати в якості постачальника як для власних потреб, так і для сторонніх споживачів електричної енергії. При цьому Споживач повинен мати відповідні ліцензії і бути зареєстрованим в якості постачальника кінцевому споживачеві на енергоринку.

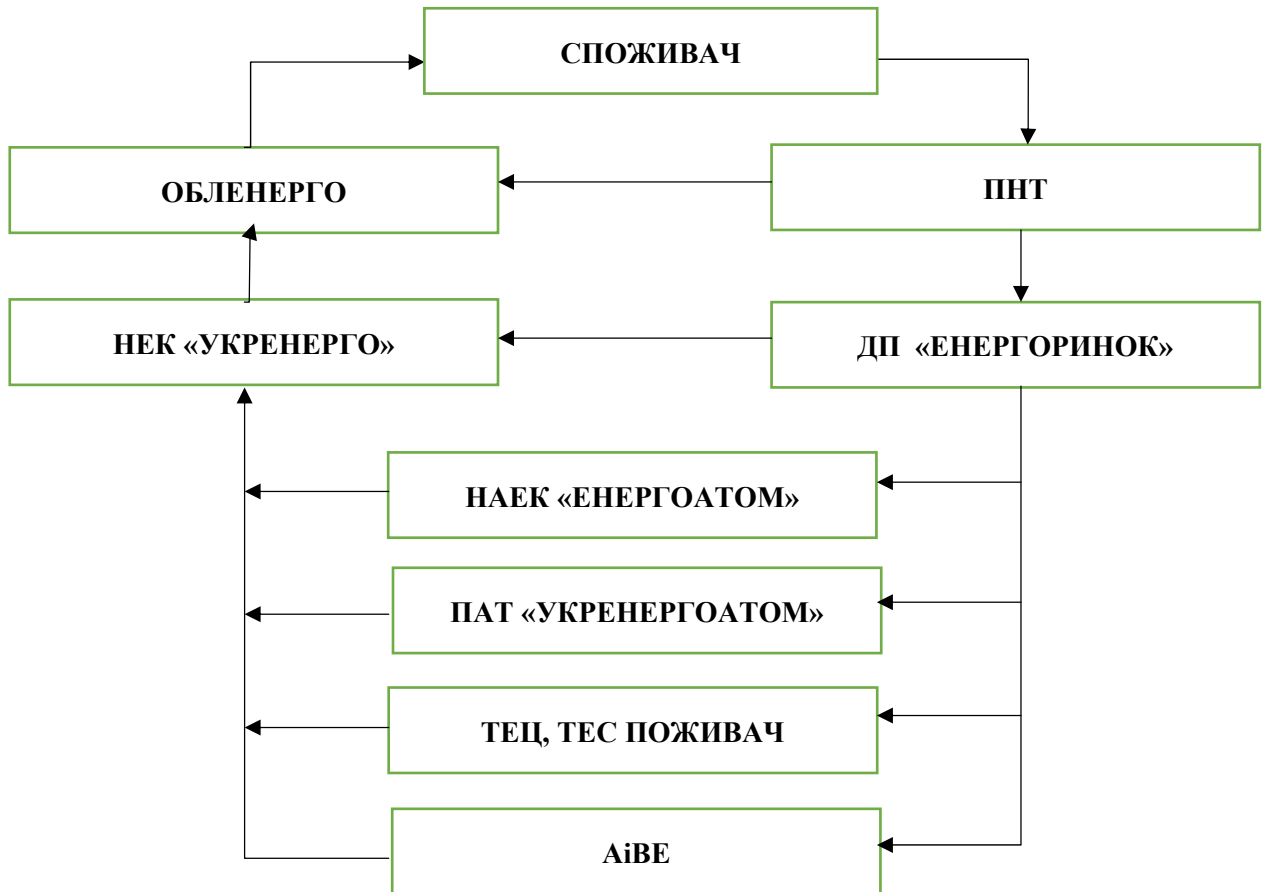

Рис. 1. Структура енергоринку, який вводиться в дію з 01 січня 2019 року в Україні

Джерело: укладено за матеріалами [2]

ДП «Енергоринок» виконує роль регулятора. Він купує у виробників усю електричну енергію, що виробляється від усіх типів виробників (АЕС, ГЕС, ГАЕС, ТЕЦ, ТЕС, альтернативна і відновлювальна генерація). Крім того, оплачує за диспетчеризацію електроенергії НЕК «Укренерго». Разом ДП «Енергоринок» та НЕК «Укренерго» представляють собою оптовий ринок електроенергії (ОРЕ). НЕК «Укренерго» приймає від виробників електричної енергії всю вироблену електричну енергію і власними мережами передає її до мереж облenergo або до малих розподільчих мереж. Далі електроенергія потрапляє до споживача, який її і використовує у власній господарській діяльності. На рис. 2 наведена схема функціонування оптового ринку електроенергії (ОРЕ).

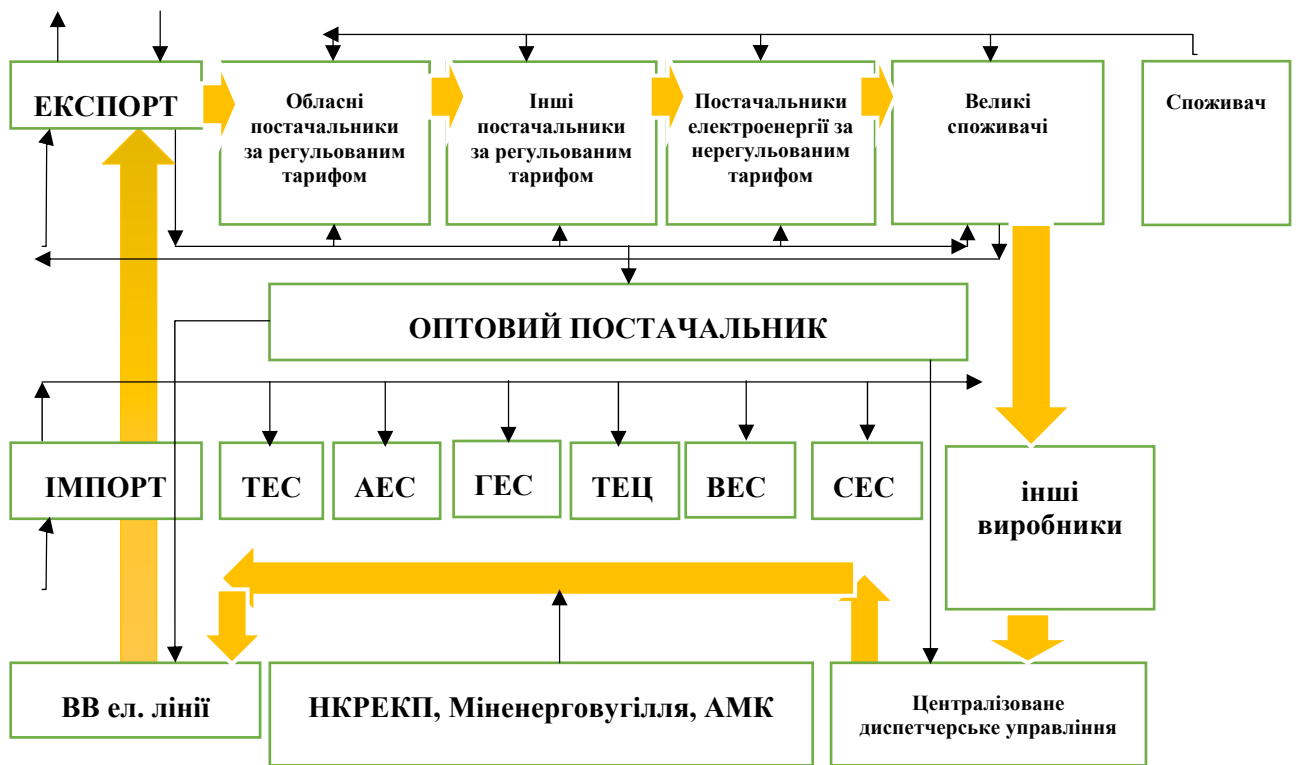

Рис. 2. Схема функціонування оптового ринку електроенергії (ОРЕ)

Джерело: укладено за матеріалами [2]

Діюча модель ринку запроваджена у ході реформи галузі, яка розпочалась ще у 1996р. На даному ринку всі суб'єкти господарювання мають рівні права для доступу до оптового ринку електроенергії (ОРЕ). ОРЕ створюється на підставі договорів між членами ОРЕ. Договір визначає мету та умови діяльності, права, обов'язки та відповідальність сторін. На сьогоднішній день учасників ринку більш ніж 400.

Отже, електроенергетична галузь України функціонує на основі створеної у 1990-х роках моделі оптового ринку електроенергії за зразком моделі пулу електричної енергії Великобританії. В основу існуючої моделі закладені принципи збереження об'єднаної електричної системи України та централізованого управління нею.

На рис. 3 наведена схема функціонування ринку двосторонніх договорів.

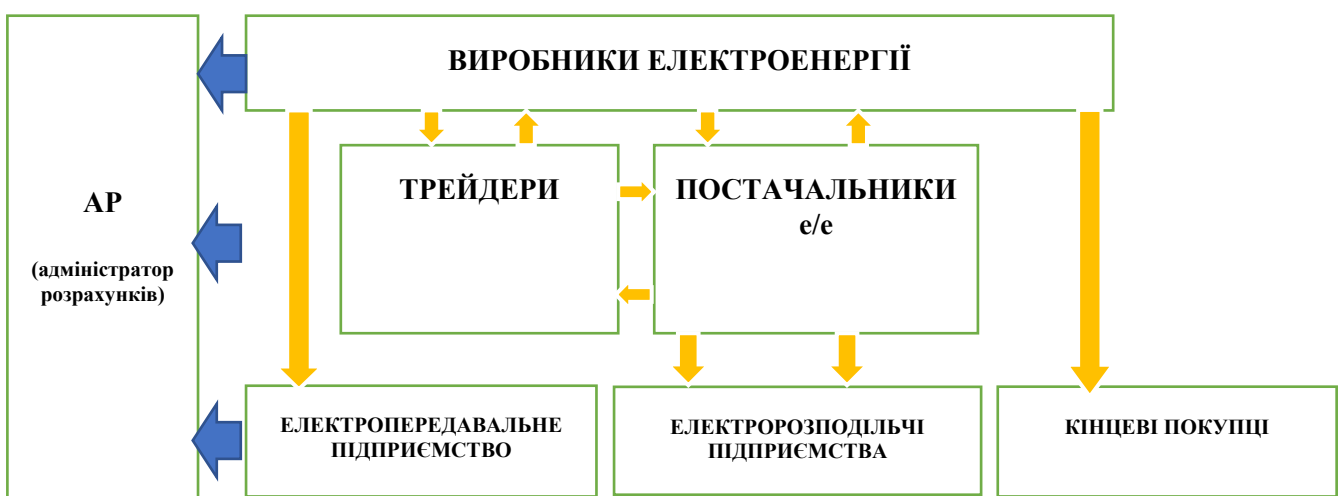

Рис. 3 Схема функціонування ринку двосторонніх договорів

Джерело: укладено за матеріалами [2]

Ринок двосторонніх договорів здійснюється на повністю двосторонній основі. Ці договори укладаються на позабіржовій основі без централізованої платформи. Двосторонні договори укладаються та здійснюються на

оптовому рівні до Д-1 (день мінус 1 день). При цьому, договір може бути виконаний, або анульований. Питання фінансових розрахунків та відповідних гарантій вирішуються на двосторонній основі. Також до укладення договорів можуть залучатись брокери для забезпечення гарантій.

На рис. 4 наведена схема функціонування ринку електричної енергії «на добу наперед».

Рис. 4 Схема функціонування ринку електричної енергії «на добу наперед»
Джерело: укладено за матеріалами [2]

Ринок «на добу наперед» організований, як оптовий ринок електроенергії, де проводиться торгівля погодинними блоками на наступну добу. Ринок функціонує таким чином, щоб доповнити фізичні номінації, які були зареєстровані раніше до закриття блоків. Тобто, пропозиції щодо відпуску електроенергії в мережу повинні подаватися по кожному генеруючому блоку на усю його доступну потужність. Заявка виробництва повинна відповідати реальній готовності генеруючої одиниці обсягу електричної енергії.

На рис. 5 наведена схема функціонування балансуючого ринку електричної енергії.

Кожна зі схем функціонування ринку, представлених на рис. 3-5, має як свої переваги, так і недоліки з погляду управління електроенергетичними ресурсами у структурі ресурсного потенціалу підприємств. Тому, для підприємств різних галузей, особливостей виробничого процесу, техніко-технологічної бази, фінансових та інших характеристик існує необхідність обрати свою схему функціонування ринку електричної енергії з огляду на першочергову мету - зменшення витрат на електроенергію, забезпечення її безперебійного постачання, повного та своєчасного виконання договорів.

Рис. 5. Схема функціонування балансуючого ринку електричної енергії
Джерело: укладено за матеріалами [2]

Так, ринок двосторонніх договорів (рис 3.) дозволяє підприємствам, що мають великі об'єми споживання електричної енергії, закуповувати більш дешеву електричну енергію у великих об'ємах, тим самим забезпечувати стабільне навантаження на електричну мережу. Для підприємств, які працюють за змінним режимом і мають змогу змінювати інтенсивність роботи в різних змінах і в різний час доби шляхом гнучкої зміни виробництва протягом доби, більш раціональною, на наш погляд, є схема функціонування ринку «на добу наперед» (рис. 4.). Підприємства, які мають в своєму арсеналі генератори електричної потужності або мають декілька підприємств, які можуть протягом години зменшувати чи збільшувати навантаження, можуть досить ефективно використовувати схему функціонування «внутрішньодобового» ринку (рис. 5).

Проаналізуємо вплив змін на електроенергетичному ринку у частині цінової динаміки. З 1 грудня 2018 року на Україні підприємства інтенсивно розпочали торги на енергоринку на постачання електричної енергії на січень 2019 року. За результатами аналізу торгів на енергоринку в грудні 2018 року для споживачів електроенергії II класу напруги було виявлено, що вартість 1 кВт/год для споживачів електроенергії, які приймали участь у торгах на енергоринку, знаходилась у діапазоні від 1,2 грн. до 3,7 грн., без урахування витрат на транспортування, на допоміжні послуги, без врахування ПДВ. Таким чином, середня вартість електроенергії по усіх лотах складала 2,68 грн. за 1 кВт/год., ці лоти будуть поставлятися в період січень - квітень 2019 року.

Аналізуючи коливання цін на електроенергію в січні 2019 року для підприємств (споживачів електроенергії II класу напруги) і беручи до уваги ціну на електроенергію для споживачів II класу напруги в грудні 2018 року «за нуль» (вона складала 2,68 грн. за 1 кВт/год. з урахування витрат на транспортування та ПДВ для II другого класу споживачів), можна сказати, що підприємства, які розпочали адаптацію до цих змін у частині управління електроенергетичними ресурсами, отримали перевагу, що відобразилась у здешевленні електроенергії, можливостях зменшення собівартості та можливостях до зростання конкурентоспроможності.

Водночас, слід зазначити, що з 1 січня 2019 року вводиться ряд додаткових послуг, які також вираховуються у залежності від об'єму спожитої підприємством електроенергії. Це такі послуги, як: «ставки тарифів на розподіл електроенергії для розподільчих компаній з 1 січня 2019 року» (таблиця 1).

Таблиця 1.
Ставка тарифів на розподіл електричної енергії для розподільчих компаній з 1 січня 2019р.

Назва компанії	Ставка тарифу на розподіл електроенергії, 1 МВт/год, грн., без ПДВ	
	1 клас напруги	2 клас напруги
ПАТ «Вінницяобленерго»	135,15	766,83
ПрАТ «Волиньобленерго»	97,77	666,97
АТ «Дніпровські електромережі»	62,55	430,41
АТ «ДЕТЕК Донецькі електромережі»	145,8	727,73
АТ «Житомиробленерго»	152,42	791,36
ПрАТ «Закарпаттяобленерго»	181,46	838,69
ПАТ «Запоріжжяобленерго»	67,02	487,9
ПрАТ «ДЕТЕК Київські електромережі»	63,06	229,29
ПрАТ «Київобленерго»	157,98	557,28
ПрАТ «Кіровоградобленерго»	201,12	818,45
ПрАТ «Львівобленерго»	126,74	634,02
АТ «Миколаївобленерго»	133,32	641,17
АТ «Одесаобленерго»	114,54	623,1
ПАТ «Полтаваобленерго»	91,96	642,43
ПрАТ «Прикарпаттяобленерго»	109,41	804,45
ПрАТ «Рівнеобленерго»	121,68	633,24
ПАТ «Сумиобленерго»	100,46	798,63
ВАТ «Тернопільобленерго»	142,5	806,45
АТ «Харківобленерго»	137,23	486,81
АТ «Херсонобленерго»	221,17	670,89
АТ «Хмельницькобленерго»	141,47	769,17
ПАТ «Черкасиобленерго»	101,15	605,57
АТ «Чернівціобленерго»	98,4	687,01
ПАТ «Чернігівобленерго»	166,58	795,13
ДП ЕМ ПрАТ «Атомсервіс»	12,2	479,33
ДР «Регіональні електричні мережі»	60,89	198,19
ПрАТ «ДЕТЕК ПЕМ-Енерговугілля»	26,18	397,91
ТОВ «ДЕТЕК Високовольтні мережі»	25,07	295,89
АТ «Укрзалізниця»	118,13	463,44
ПрАТ «ПЕЕМ Центральна енергетична компанія»	86,86	514,87

Джерело: [6]

Ставки тарифів на надання універсальної послуги для постачальників електроенергії з 1 січня 2019 року приведені у таблиці 2.

Таблиця 2.

Ставка тарифів на надання універсальної послуги для постачальників електричної енергії з 1 січня 2019 року

Назва компанії	Реґіон	Ставка тарифу на універсальну послугу, 1 МВт/год., грн., без ПДВ
ТОВ «Енера Вінниця»	Вінницька обл.	77,47
ТОВ «Волиньенергозбут»	Волинська обл.	62,99
ТОВ «Дніпровські енергетичні послуги»	Дніпропетровська обл.	56,78
ТОВ «Донецькі енергетичні послуги»	Донецька обл.	92,18
ТОВ «Житомирська обласна енергетична компанія»	Житомирська обл.	75,45
ТОВ «Закарпаттяенергозбут»	Закарпатська обл.	63,49
ТОВ «Запоріжжяелектропостачання»	Запорізька обл.	65,64
ТОВ «Київські енергетичні послуги»	м. Київ	48,96
ТОВ «Київська обласна енергетична компанія»	Київська обл.	53
ТОВ «Кіровоградська обласна енергетична компанія»	Кіровоградська обл.	63,35
ТОВ «Енера Схід»	Луганська обл.	118,63
ТОВ «Львівенергосбут»	Львівська обл.	55,61
ТОВ «Миколаївська енергопостачальна компанія»	Миколаївська обл.	48,97
ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»	Одеська обл.	56,23
ТОВ «Полтаваенергозбут»	Полтавська обл.	85,78
ТОВ «Прикарпаттяенерготрейд»	Івано-Франківська обл.	71,17
ТОВ «Рівненська обласна енергопостачальна компанія»	Рівненська обл.	62,36
ТОВ «Енера Суми»	Сумська обл.	82,2
ТОВ «Тернопільелектропостач»	Тернопільська обл.	71,9
ПрАТ «Харківенергозбут»	Харківська обл.	57,9
ТОВ «Херсонська обласна енергопостачальна компанія»	Херсонська обл.	43,67
ТОВ «Хмельницькенергозбут»	Хмельницька обл.	59,32
ТОВ «Черкасиенергозбут»	Черкаська обл.	68,64
ТОВ «Чернівецька обласна енергетична компанія»	Чернівецька обл.	52,38
ТОВ «Енера Чернігів»	Чернігівська обл.	68,4

Джерело: [6]

У таблиці 3 наведена вартість 1000 кВт/год. електричної енергії постачальниками по областях України, зокрема афілійованих постачальників відповідних облэнерго.

Таблиця 3.

Вартість 1000 кВт/год. електричної енергії постачальниками по областях України, зокрема афілійованих постачальників відповідних облэнерго

Назва компанії	Реґіон	Вартість електроенергії з урахуванням транспортування, без урахування додаткових послуг, 1МВт/год., грн., з ПДВ
ТОВ «Енера Вінниця»	Вінницька обл.	2548,58
ТОВ «Волиньенергозбут»	Волинська обл.	2833,00
ТОВ «Дніпровські енергетичні послуги»	Дніпропетровська обл.	2529,30
ТОВ «Донецькі енергетичні послуги»	Донецька обл.	2539,50
ТОВ «Житомирська обласна енергетична компанія»	Житомирська обл.	2775,34

ТОВ «Закарпаттяенергозбут»	Закарпатська обл.	2868,35
ТОВ «Запоріжжяелектропостачання»	Запорізька обл.	2518,42
ТОВ «Київські енергетичні послуги»	м. Київ	2900,00
ТОВ «Київська обласна енергетична компанія»	Київська обл.	2921,92
ТОВ «Кіровоградська обласна енергетична компанія»	Кіровоградська обл.	2535,34
ТОВ «Енера Схід»	Луганська обл.	2963,79
ТОВ «Львівенергосбут»	Львівська обл.	2817,10
ТОВ «Миколаївська енергопостачальна компанія»	Миколаївська обл.	2849,40
ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»	Одеська обл.	2814,12
ТОВ «Полтаваенергозбут»	Полтавська обл.	2974,02
ТОВ «Прикарпаттяенерготрейд»	Івано-Франківська обл.	2900,00
ТОВ «Рівненська обласна енергопостачальна компанія»	Рівненська обл.	2900,00
ТОВ «Енера Суми»	Сумська обл.	2583,49
ТОВ «Тернопільелектропостач»	Тернопільська обл.	3033,04
ПрАТ «Харківенергозбут»	Харківська обл.	2201,68
ТОВ «Херсонська обласна енергопостачальна компанія»	Херсонська обл.	2689,92
ТОВ «Хмельницькенергозбут»	Хмельницька обл.	3016,41
ТОВ «Черкасиенергозбут»	Черкаська обл.	2602,52
ТОВ «Чернівецька обласна енергетична компанія»	Чернівецька обл.	2863,24
ТОВ «Енера Чернігів»	Чернігівська обл.	2563,93

Джерело: укладено авторами на основі комерційних пропозицій з офіційних сайтів підприємств

Коливання цін на електроенергію в залежності від областей України через афілійованих постачальників відповідних облэнерго наведено на рис.6. (дані приведені без урахування ПДВ).

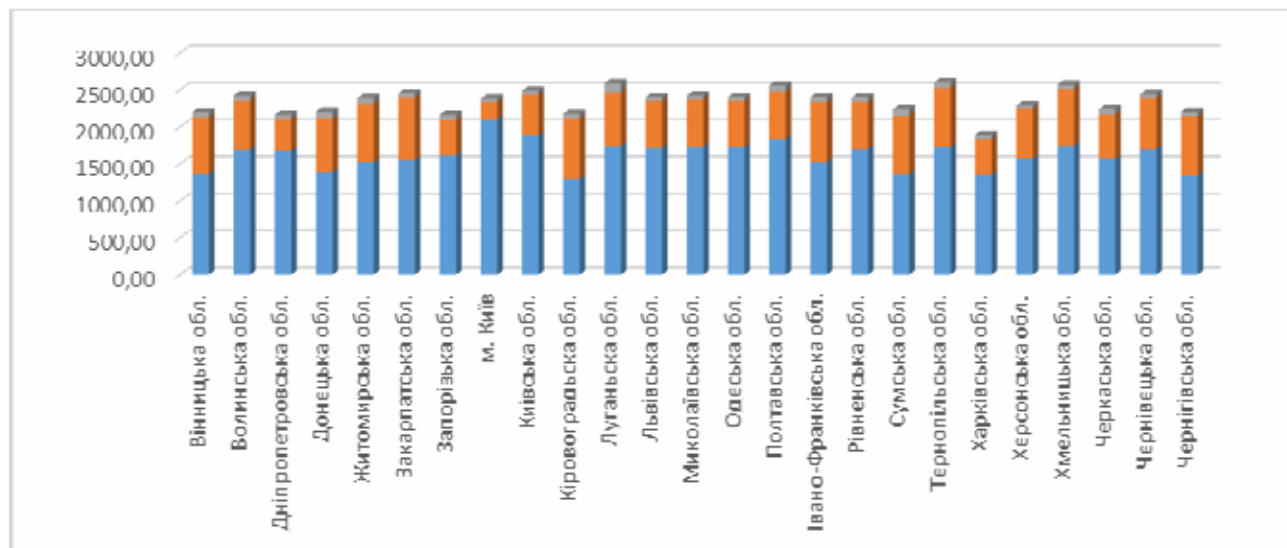

Рис.6. Вартість електроенергії за 1 МВт/год. та її складові для кінцевого споживача по областях України, грн., без ПДВ

Джерело: укладено авторами на основі комерційних пропозицій з офіційних сайтів підприємств

Як видно з рис. 6., максимальне значення вартості за електроенергію у січні 2019 р. склало 3,12 грн. за 1 кВт/год. у Тернопільській області, а найнижча вартість за електроенергію у січні 2019 р. - 2,27 грн. за 1 кВт/год. Була у Харківській області. Але крім афілійованих постачальників електроенергії у областях є також декілька десятків незалежних постачальників, які мають можливості постачати більш дешеву електричну енергію. Врахування цього фактору також формує умови для мінімізації витрат на електроенергію і, зокрема, є важелем управління електроенергетичною складовою ресурсного потенціалу підприємств.

На підставі отриманих даних можна зазначити, що перед національними підприємствами стоїть завдання пошуку напрямів удосконалення управління електроенергетичними ресурсами у структурі ресурсного

потенціалу. Серед основних доцільно вказати на: необхідність створення або підвищення ефективності роботи відділів енергоменеджменту, що мають виконувати функцію основних координаторів використання енергії як такої і, зокрема, електричної як частини загального об'єму енергії; підвищення рівня компетентності менеджерів та технічних спеціалістів підприємств (економіко-аналітичних, енергетичних, роботи з програмним забезпеченням тощо); удосконалення техніко-технологічного забезпечення системи енергетичного менеджменту, здійснення постійного моніторингу ринку електроенергії та оптимізації схеми роботи в нових умовах. Ці заходи мають першочергове значення і можуть стати основою для раціоналізації управління ресурсним потенціалом підприємств загалом: його плануванням та прогнозуванням, координацією, аналізом та контролем, комунікацією і мотивацією.

Висновки. На основі проведеного дослідження було виявлено, що зміни функціонування ринку електричної енергії ставлять перед національними підприємствами завдання підвищення ефективності управління енергетичною складовою ресурсного потенціалу. У основу мають бути закладені принципи організації ефективних систем енергоменеджменту та їх технічного, технологічного, інформаційного, фінансового, кадрового-інтелектуального забезпечення. Це дасть змогу сконцентрувати зусилля на досягнення поставлених перед підприємствами завдань шляхом оптимізації структури витрат ресурсів, зокрема у частині електроенергії та створить умови для нарощення конкурентоспроможності.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на обґрунтування напрямів підвищення ресурсного потенціалу підприємств шляхом використання коштів, які вивільняться в наслідок вмілого керування енергетичним потенціалом і будуть направлені на модернізацію технологічного та енергетичного обладнання підприємств, пошуку найбільш раціональних схем організаційно-економічного забезпечення роботи систем енергоменеджменту підприємств. Тільки за таких умов підприємства можуть бути конкурентоспроможними в сучасних ринкових умовах.

Список використаної літератури.

1. Динаміка і структура виробництва та споживання електроенергії в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://vse.energy/news/pek-news/electro/423-electricity-2016-2017>
2. Звіт результати комплексного дослідження ринків електричної енергії та енергетичного вугілля, схвалений Антимонопольним комітетом України 1 червня 2016 року, протокол № 40 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=125980&schema=main>
3. Кодекс систем розподілу: Постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 14.03.2018 р. N 310 [Електронний ресурс] // Урядовий кур'єр - 2018. - № 75. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0310874-18>
4. Колесніченко А. С. Новий ринок електричної енергії України: складові та умови функціонування суб'єктів [Електронний ресурс] А. С. Колесніченко // Энергосбережение. Энергетика. Энергоаудит. – 2015. - № 12(143) – Режим доступу: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/22632/1/EEE_2015_12_Koliesnichenko_Novyi_rynok.pdf
5. Правила ринку: Постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 14.03.2018 р. N 307 [Електронний ресурс] // Урядовий кур'єр - 2018. - № 117. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0307874-18>
6. Дані офіційного сайту НКРЕКП України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nerc.gov.ua/?id=11889>
7. Закон України «Про ринок електричної енергії» № 2019-VIII від 13.04.2017 р. [Електронний ресурс] // ВВР. – 2017. – №№27-28. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2019-19>
8. Кодекс систем передачі: Постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 14.03.2018 р. N 309 [Електронний ресурс] // Урядовий кур'єр - 2018. - № 75. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0309874-18>
9. Правила ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку: Постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 14.03.2018 р. № 308 [Електронний ресурс] // Урядовий кур'єр - 2018. - № 118. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0308874-18>

References.

1. Dynamics and structure of electricity generation and consumption in Ukraine, [Online], available at: <https://vse.energy/news/pek-news/electro/423-electricity-2016-2017>
2. Antimonopoly Committee of Ukraine, "Report on the results of the integrated study of electricity and energy coal markets", [Online], available at: <http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=125980&schema=main>
3. The National Commission, which carries out state regulation in the spheres of energy and utilities (2018), Resolution "Code of Distribution Systems", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0310874-18>
4. Koliesnichenko, A. S. (2015), "New Electricity Market in Ukraine: Components and Conditions for the Functioning of Entities", Jenergosberezhnie. Jenergetika. Jenergoaudit, vol. 12(143), [Online], available at: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/22632/1/EEE_2015_12_Koliesnichenko_Novyi_rynok.pdf

5. The National Commission, which carries out state regulation in the spheres of energy and utilities (2018), Resolution "Market rules", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0307874-18>
6. Information of the official site of the NKREKP of Ukraine, [Online], available at: <http://www.nerc.gov.ua/?id=11889>
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine "On the Electricity Market", [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2019-19>
8. The National Commission, which carries out state regulation in the spheres of energy and utilities (2018), Resolution "Code of transmission systems", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0309874-18>
9. The National Commission, which carries out state regulation in the spheres of energy and utilities (2018), Resolution " The rules of the market "for the day beforehand" and the internal market", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0308874-18>

Стаття надійшла до редакції 02.02.2019 р.